

Statsstolelærerne ikke kunne være sagkyndige paa Skolevæsenets Omraade. (Højmark: Det har jeg heller ikke sagt; det var ikke det Omraade.) Der har ikke været Tale om noget andet Omraade end Skolevæsenets Omraade, og jeg kan derfor sige, at det er en vel overbevisende Bestendighed af en Mand, som selv er i Statsstolevæsenets Tjeneste, at udtale, at Statsstolelærerne ikke skulde forstaa sig paa Skolevæsenets Omraade. Jeg kan godt forstaa, at de Udtalelser, som fremkom paa Stolemødet i Sommer, kom i veien som en Slæde for de Tendentser, som det ærede Medlem og Andre med ham gjøre sig til Læsmænd for, og jeg kan saa godt forstaa, at der skulde gjøres Forsøg paa at hørtesonere, hvad der var fremkommet paa Stolemødet, og gjøre det saa lidt betydende som muligt. Men at gaa saavidt at udtale, at en Forsamling af Landets Lærere, der bestod, saavidt jeg husker, af 17—1800, skulde være ude af Stand til at dømme fundt om Skolevæsenets Ordning, synes jeg dog rigtigt nok er at gaa for vidt. Den Rolle, som det ærede Medlem for Odense Amts 6te Valgkreds havde, var saavidt mulig at udslette Virkningen af Stolemødets Udtalelser (Indsigelse af Højmark). Jeg tillader mig at opfatte det saaledes. De tre ærede Lærere, som kom efter hinanden, varierede alle tre det samme Thema, at have Friskolen i Modsetning til Statsstolen, de toge det hver paa sin Maade, men det var Variationer over samme Thema: At samle det Hele om Friskolen og vente Alt af den. Det ærede Medlem for Odense Amts 6te Valgkreds talte ligeledes i høie Toner for Friskolen og troede at kunne gaa ud fra, at den Tilstand, vi havde før 1814, skulde være at foretrække for den siden. Han nævnte de Skoler, som ved enkelte Mænds Velgjørenhed vare fremstaaede, og som havde udrettet meget Godt. Deri er der Ingen, der vil modsig det ærede Medlem; men han maa vide, at disse Skolars Fremkomst kun var sporadisk, og at der ikke var nogen almindelig Undervisning, før vi fik Skoleordningen af 1814, og som der er gjort opmærksom paa, der er ikke blot det, at vi ikke havde Skoletvang for Børnene, men vi manglede Lærere. Hvis det ærede Medlem har set Skuepillet „Ambrosius“, saa vil han der have set, at Kammer tjeneren Jørgen driftigt konkurrerer med Studenten om at blive Skolelærer, — det var ikke noget enestaaende Tilfælde —, og naar saadanne Folk bleve Skolelærere, hvad kunde de præstere? Kun faare Lidt af, hvad man forstaaer ved Undervisning, men det har der været raadet Bod paa siden 1814. idet der er blevet uddannet Seminarister, unge Mænd, der have faaet en saadan Uddannelse, at de have været istand til at yde en virkelig Undervisning for Børn. Saa mente det ærede Medlem, at det var et Fortrin ved Friskolen, at denne saa meget brugte Billeder, hentedes fra Mythologien, Sagnverdenen o. s. v. Jeg ind-

rømmer nu gjerne, at, naar saadanne Billeder og Eventyr blive godt fortalte, kunne de være meget interessante og meget lærerige; H. C. Andersen's Eventyr f. Ex. ere meget interessante og lærerige, idet de vække Børnenes Lante og det Hele taget interessere dem. Men der er naturligvis ogsaa andre Fortællinger, der kunne være ret interessante, og jeg hørte saaledes for nogle Aar siden en Friskolelærer udtale sin Mening om User og Baner, Sætter og Trolde. Det kan nu omtrent være 5 Aar siden. Han fortalte, hvorledes User og Baner i gamle Dage førte en meget haard Kamp med Sætter og Trolde, og til sidst dreve Sætterne og Trolde ud i Ragnarok, i det yderste Øhule. Men det var ikke blot i gamle Dage, at en saadan Kamp blev ført, nei, den førtes ogsaa i vor Tid. Dette fætte, som jeg siger, for omtrent 5 Aar siden, altsaa i 1875, og Læreren havde da udsundet, at User og Baner dengang udgjorde henholdsvis 22 og 30, og disse User og Baner kæmpede nu den samme forbitrede Kamp mod Sætter og Trolde, som de kæmpede i den graa Oldtid; Sætter og Trolde vare endnu tilstede i lige saa stort Maal som i gamle længst forsvundne Tider, de havde blot antaget andre Navne og andre Skikkelser, nu kaldte man dem ikke Sætter og Trolde, nu kaldte man dem Høivædder. Dette gjorde forresten ikke Noget til Sagen, Userne og Banerne kendte dem i deres nye Forklædning, de skulde nok vide at finde dem og drive dem ud i Ragnarok. Naar en saadan Fortælling bliver fortalt godt, — og denne blev virkelig fortalt godt — er der ingen Tvivl om, at den kan have stor Indvirkning paa Børn og barnlige Sjæle, og selv om dens Indvirkning kun bliver provisorisk, kan den dog ogsaa have sin Betydning for Fremtiden. Se, mine Herrer, naar man tænker sig, at Friskolen egentlig henter sit Lærestof fra saadanne Sagn og Myther og udvælger dem paa den Maade, saa kan det, hvor interessant det end kan være, dog ogsaa have sin betænkelige Side. Det kunde nemlig gjerne bevirke, at det ikke kan være saa ganske af Veien, at der bliver ført en lille Smule Tilsyn med, hvad der læses i disse Skoler. Saa er der en anden Side af Friskolens Virksomhed, jeg har lagt Mærke til; thi det kan jo hændes, at Døren for Stolen engang imellem kan blive aabnet lidt, og en lille Lydning udefra falder ind, saa at man kan mærke, hvad der foregaar derinde. Jeg har saaledes lagt Mærke til, at man der sætter Sproget, Modersmaalet meget høit, og det er rigtigt. Her anvender man imidlertid ikke Billeder, men man tager det saa bogstaveligt som vel muligt, idet man ved Modersmaalet forstaaer den Dialekt, det Sprog, den Kvinde har talt; der er Ens Moder. Man holder det frem som Noget, man skal lægge sig efter i Friskolen, at tale det Sprog, som er brugeligt i den Egn, i hvilken man er født og opdragen, thi det, og